

Porteføljestyremøte 2/21

Dato 17. juni fra kl. 12-17 og 18. juni fra kl. 09-13

Sted Zoom

Til stede: Ingvild Almås, Norges handelshøyskole/Stockholms universitet, styreleder
Trine Bille, Copenhagen Business School CBS
Janne Paulsen Breimo, Nord universitet
Ragnar Bøe Elgsaas, LO
Anniken Hagelund, Universitetet i Oslo
Andreas Holtermann, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø
Einar Lie, Universitetet i Oslo
Olof Åslund, Uppsala universitet
Dag Elgesem, Universitetet i Bergen
Helle Sjøvaag, Universitetet i Stavanger

Observatører: Tone Westlie, Arbeids- og sosialdepartementet
Lene Buer Blomqvist, Barne- og familiedepartementet

Til stede fra Forskningsrådet:

Gunnlaug Daugstad
Yngvill Tømmerberg
Solbjørg Rauset
Tor Lunde Larsen
Mette N. Smith
Siri H. Hollekim Haaland
Kristin Andersen
Zhanna Saidenova Skrede sak 23
Rita Bergersen
Øydis Hagen
Vidar Sørhus sak 29
Merete Sandberg sak 23

Forfall:

Trond Nygaard, Helse- og omsorgsdepartementet
Øyvind Torp, Kulturdepartementet
Stine Münter, Justis- og beredskapsdepartementet
Ellen Inga Turi, Samisk høyskole, Kautokeino

Sak PSVELKUSAM 13/21 Godkjenning av saklisten

Vedtak: Saklisten godkjennes.

Sak PSVELKUSAM 14/21 Referat fra styremøte 15. mars 2021

Vedtak: Referatet tas til etterretning

Sak PSVELKUSAM 15/21 Spørsmål om habilitet

Porteføljestyrets medlemmer hadde før møtet meldt inn inhabilitet for alle søknader som skulle behandles i sakene 19, 20, 21, 22 og 24.

Styret sluttet seg til administrasjonens vurderinger av habilitet, jf. saksframlegget.

Vedtak: Det er 7 porteføljestyremedlemmer som er inhabile til å delta i søknadsbehandling av følgende søknader:

- Ingvild Almås er inhabil til å behandle følgende søknader:
326064, 325078, 324814, 325810, 324313, 326391, 325286, 325245, 327010
- Janne Paulsen Breimo er inhabil til å behandle følgende søknader:
324298, 324830, 325438
- Dag Elgesem er inhabil til å behandle følgende søknader:
324629, 325498, 32634,5, 325462, 325463, 326167, 324298, 324925, 325081, 326033, 325442, 326867
- Anniken Hagelund er inhabil til å behandle følgende søknader:
325081, 324358, 324464, 325550, 324739, 325463, 325689, 326199, 326108, 325977, 326867
- Einar Lie er inhabil til å behandle følgende søknad:
325043, 326026
- Helle Sjøvaag er inhabil til å behandle følgende søknader:
324629, 324925, 326602
- Olof Åslund er inhabil til å behandle følgende søknad:
325356

For flere av disse gjaldt at de pga. inhabilitet ikke deltok i hele eller deler av de ulike søknadsbehandlingene, jf. referatet for sakene 19, 20, 21, 22 og 24/21 for detaljer.

Sak PSVELKUSAM 16/21 Orienteringssaker

- Det ble kort orientert om status for oppstart av Horisont Europa og gitt en løypemelding for søknadsbehandling i CHANSE – Social and cultural dynamics in the digital age.
- Porteføljestyreledernes dag: Ingvild og Anniken deltok, og de informerte kort fra møtet.
- Forskerskoleutlysning: Søknadsfristen er 15. september, og det er behov for et kort digitalt bevilgningsmøte i desember for å vedta forskerskole på arbeids- og velferdsområdet. Forslag til møtedatoer sendes på epost i etterkant av møtet.

Sak PSVELKUSAM 17/21 Porteføljeanalysen

Administrasjonen presenterte hovedinnholdet i porteføljeanalysen for VELKUSAM.

Porteføljeanalysen vil være et viktig grunnlag for dagens bevilgninger og en ny investeringsplan som skal legges fram for porteføljestyret og vedtas i septembermøtet.

Porteføljestyret kom med kommentarer og spørsmål til analysen, bl.a. om impact av forskningen og hvordan dekke forskningsområder hvor det kommer få søknader.

Vedtak: *Saken ble tatt til orientering.*

Sak PSVELKUSAM 18/21 Om søknadsbehandling av forskerprosjekter (FP) og kompetanseprosjekter (KSP) og vedtak om en bloc-avslag

Administrasjonen redegjorde for mottatte søknader om midler til forskerprosjekter og unge forskertalenter med søknadsfrist 10.02.2021 og til samarbeidsprosjekter mws søknadsfrist 17.02.2021 – og om søknadsbehandlingsprosessen. Porteføljestyret skal behandle søknader til utlysningene for forskerprosjekt (VAM, HELSEVEL, SAMKUL), unge forskertalent (VAM) og samarbeidsprosjekt (VAM og HELSEVEL) og fatte vedtak om bevilgning, reserverister og avslag. En søker kan sende en søknad inntil tre budsjettformål, og det blir da tre ulike konkurransearenaer.

I sak 6, porteføljestyremøte 1/21, vedtok styret følgende behandling av søknader for forskerprosjekter og samarbeidsprosjekter:

- Gruppe 1: Høyt vurderte søknader fra ekspertpanelene (minimum karakter 5 (VAM Unge forskertalenter og SAMKUL: min. karakter 6)) og meget god relevansvurdering (min. 5 eller mer), og med begrunnelse i porteføljevurderinger. Det vil bli framlagt ulike pakker til bevilgning, evt. avslag, så langt det er mulig. Søknader med høy kvalitet og relevans som ikke bevilges på grunn av for lite budsjett, vil plasseres på en rangert reserverliste.
- Gruppe 2: Søknader med samlet karakter 5, 6 eller 7 fra ekspertpanelet og som gis karakter 4 eller lavere i relevans, innstilles til avslag (for søknader til SAMKUL og VAM- Unge forskertalenter gjelder krav om min. karakter 6 og 7 fra panelene for å bli relevansvurdert).
- Gruppe 3: Søknader til VAM og HELSEVEL og med samlet karakter 4 eller lavere fra ekspertpanelet, og søknader med karakter 5 eller lavere til VAM Unge forskertalenter og SAMKUL avslås en bloc.
- Øvrige søknader avslås

Gruppe 3: En bloc-vedtak om avslag

Dette utgjør totalt 104 søknader (VAM FP 22, VAM UF 18, VAM og HELSEVEL KSP 16, SAMKUL 43 og HELSEVEL 5 søknader). En bloc-vedtaket om avslag ble behandlet samlet for VAM, HELSEVEL og SAMKUL, siden vedtaket ikke medførte en vurdering fra styrets side.

Inhabetet: Siden prosedyrevedtaket ble fattet før styremedlemmene hadde mottatt informasjon om søknadene eller sett vurderingene, var det ingen inhabilitet i styret for dette vedtaket.

Vedtak: 43 søknader til VAM og HELSEVEL med samlet karakter 4 og lavere og 61 søknader til SAMKUL og VAM unge forskertalenter med samlet karakter 5 og lavere fra ekspertpanelene, avslås en bloc.

Sak PSVELKUSAM 19/21 Søknadsbehandling av forskerprosjekter Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM)

VAM lyste ut 134 mill. kr til forskning på arbeids- og velferdsområdet. Det kom inn 73 søknader. Etter avslag av 22 søknader i sak 18/21, gjensto 51 søknader til behandling.

Søknadene omhandler arbeids-, velferds- og migrasjonsforskningen i bredt. Flere er sektorovergrepene og inkluderer utdanning, helse, demokrati m.m. Flere av søknadene med høy kvalitet har integrering som tema.

Porteføljestyret behandlet søknadene i henhold til prosedyren og vedtaksgruppene som ble besluttet i sak 6/21, som i korthet gikk ut på å utelukke søknader nedenfra, dvs. å avslå grupper av søknader med middels karakterer på kvalitet og/eller relevans, til man satt igjen med søknader med høy kvalitet og relevans. Porteføljestyret diskuterte ulike grupper basert på kvalitet, relevans og porteføljehensyn.

Porteføljestyret innvilget 11 søknader til en samlet kostnad av 129,6 mill. kr. De innvilgede prosjektene hadde høy kvalitet og relevans og ivaretok utlysningens tematiske og strukturelle føringer. Søknadene dekket VAMs vedlegg til porteføljepå en tilstrekkelig grad. I tillegg ble fem søknader satt på en rangert reserveliste.

Inhabilitet:

På grunn av inhabilitet i et stort antall søknader, deltok ikke Hagelund, Almås, Breimo og Elgesem i søknadsbehandlingen i VAM. Åslund deltok ikke i behandlingen av den søknaden han var inhabil på.

Vedtak: Porteføljestyret bevilget midler til 11 søknader, til en samlet kostnad av 129 666 000 kr.

Reserveliste/avslås: 5 prosjekter.

Øvrige søknader, totalt 57, avslås (inkl. en-bloc vedtak i sak 18/21).

Dersom søknader innstilt til bevilgning finansieres av et annet budsjettformål, skal søknader på reservelisten rykke opp til bevilgningslisten i rangert rekkefølge. Dersom søknader på reservelisten kvalifiserer for delfinansiering fra såkalte optimaliseringspotter, dekkes også dette av bevilgningsvedtaket.

Administrasjonen gis fullmakt til endelig å avslå søknader som er på rangert reserveliste og som ikke oppnår finansiering etter behandling av duplikater og fordeling av optimaliseringsmidler.

Sak PSVELKUSAM 20/21 Søknadsbehandling av Unge forskertalenter Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM)

Det ble lyst ut 16 mill. kr til unge forskertalenter innenfor arbeids- og velferdsområdet. Totalt var åtte søknader støtteverdige, dvs. at de hadde fått karakter 6-7 fra fagpanelene. Porteføljestyret fulgte prosedyren besluttet i sak 6/21 og bevilget midler til to prosjekter. I tillegg ble to søknader satt på en rangert reserveliste.

Inhabilitet:

På grunn av inhabilitet deltok ikke Hagelund, Almås og Elgesem i søknadsbehandlingen i VAM.

Vedtak: Porteføljestyret bevilget midler til 2 søknader, til en samlet kostnad av 16 mill. kr.

Reserveliste/avslås: 2 prosjekter.

Øvrige søknader, i alt 22, avslås (inkl. 18 i en-bloc vedtak i sak 18/21).

Dersom søknader innstilt til bevilgning finansieres av et annet budsjettformål, skal søknader på reservelisten rykke opp til bevilgningslisten i rangert rekkefølge. Dersom søknader på reservelisten kvalifiserer for delfinansiering fra såkalte optimaliseringspotter, dekkes også dette av bevilgningsvedtaket.

Administrasjonen gis fullmakt til endelig å avslå søknader som er på rangert reserveliste og som ikke oppnår finansiering etter behandling av duplikater og fordeling av optimaliseringsmidler.

Sak PSVELKUSAM 21/21 Søknadsbehandling av forskerprosjekter HELSEVEL

Porteføljen lyste ut 24 millioner til *tjenesteforskning*, slik det er beskrevet i porteføljeplanens vedlegg om *Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester*, med krav om at prosjektene ikke kunne omhandle helsetjenester alene. Spesielt relevant var tjenesteforskning som har som mål om å redusere utsatthet og ulikhet. Av de 20 innsendte søknadene ble fem søknader avslått *en bloc* i Sak 18/21, slik at det gjensto 15 til behandling. Porteføljestyret fulgte prosedyren besluttet i sak 6/21, og bevilget midler til to prosjekter. I tillegg ble fire søknader satt på en rangert reserveliste.

Inhabilitet:

På grunn av inhabilitet på søknader med karakter 5-7 fra fagpanelet og høy relevans, deltok ikke Hagelund i søknadsbehandlingen i HELSEVEL. Breimo, Sjøvaag og Elgesem deltok ikke i behandlingen av de søknaden/e de var inhabile på.

Vedtak: Porteføljestyret bevilget midler til 2 søknader, til en samlet kostnad av 24 millioner kr.

Reserveliste/avslås: 4 prosjekter.

Øvrige søknader, totalt 14, avslås (inkl. en-bloc vedtak i sak 18/21).

Dersom søknader innstilt til bevilgning finansieres av et annet budsjettformål, skal søknader på reservelisten rykke opp til bevilgningslisten i rangert rekkefølge. Dersom søknader på reservelisten kvalifiserer for delfinansiering fra såkalte optimaliseringspotter, dekkes også dette av bevilgningsvedtaket.

Administrasjonen gis fullmakt til endelig å avslå søknader som er på rangert reserveliste og som ikke oppnår finansiering etter behandling av duplikater og fordeling av optimaliseringsmidler.

Sak PSVELKUSAM 22/21 Søknadsbehandling kompetanse- og samarbeidsprosjekter VAM og HELSEVEL

Det ble lyst ut 61 mill. kr og det kom inn 29 søknader. Tematisk er relevansen i total søknadsbunke god, med et høyt antall søknader som omhandler inkludering, spesielt i arbeidslivet, og barn og unge. Flere av prosjektene hadde imidlertid ikke tilstrekkelig kvalitet til å nå opp, og blant prosjekter med høy kvalitet var det flere som ikke traff på tematisk relevans og/eller krav til søknadstype. Derfor ble ikke den økonomiske

rammen brukt i sin helhet. Porteføljestyret fulgte ellers prosedyren besluttet i sak 6/21, og bevilget midler til fire søknader for til sammen 48 mill. kr.

Inhabilitet:

På grunn av inhabilitet deltok ikke Hagelund og Sjøvaag i deler av søknadsbehandlingen, og Almås og Elgesem i hele, søknadsbehandlingen.

Vedtak: Porteføljestyret bevilget midler til 4 søknader, til en samlet kostnad av 48 mill. kr.

Øvrige søknader, totalt 25, avslås.

Sak PSVELKUSAM 23/21 Internasjonalt samarbeid: Forsterkningsmidler til norske deltakere i EU-prosjekter (FORSTERK) samt Internasjonale partnerskap for utdanning, forskning og innovasjon (INTPART)

Porteføljestyrenes diskuterte mulige bidrag til **FORSTERK**- (forsterkningsmidler til norske deltakere i Horisont 2020-prosjekter) og **INTPART**- (Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning, forskning og innovasjon) ordningene som en del av styrenes mandat for internasjonalisering. Styret vedtok å sette av 910 000 kr til FORSTERK per år. Når det gjelder INTPART, vil styret komme tilbake til saken på neste møte, og der se ev. støtte i sammenheng med andre internasjonale forpliktelser for VELKUSAM.

Vedtak: Porteføljestyret for VELKUSAM vil bidra med et beløp på ca. 910 000 kr til FORSTERK-ordningen per år. Et ev. bidrag til INTPART diskuteres videre i forbindelse med investeringsplanen og andre internasjonaliseringstiltak på styremøte 3/21.

Sak PSVELKUSAM 24/21 Søknadsbehandling av forskerprosjekter Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL)

SAMKUL lyste ut inntil 50 mill. kr til forskning på temaet "samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger på området menneske og natur". Det kom inn 57 søknader, som er betydelig lavere enn året før (97 søknader). Totalt 43 søknader ble avslått en bloc (sak 18/21). Det var dermed 14 søknader til reell behandling i porteføljestyret.

Utlysningen var tydelig på at det er utfordringsdrevet forskning kun på området Menneske og natur som etterspørres. Skulle søknadene prioriteres, måtte prosjektene vise hvordan de kunne bidra til å håndtere og belyse samfunnsutfordringer på kultur-naturområdet og ha tydelige innslag av humaniora, o.a. I diskusjonen av innstillingen fra administrasjonen ga porteføljestyret stor tyngde til karakterene fra ekspertpanelene når det gjaldt de beste SAMKUL-søknadene. Styret bevilget midler til fire søknader for til sammen 43,4 mill. kr. Fire søknader ble satt på reserveliste.

Inhabilitet:

På grunn av inhabilitet deltok ikke Lie i søknadsbehandlingen i SAMKUL. Elgesem deltok ikke i behandlingen av den søknaden han var inhabil på.

Vedtak: Porteføljestyret bevilget midler til 4 søknader, til en samlet kostnad av 43 491 000 kr.

Reserveliste/avslås: 4 prosjekter.

Øvrige søknader, totalt 49, avslås (inkl. 43 i en-bloc vedtak i sak 18/21).

Dersom søknader innstilt til bevilgning finansieres av et annet budsjettformål, skal søknader på reservelisten rykke opp til bevilgningslisten i rangert rekkefølge. Dersom søknader på reservelisten kvalifiserer for delfinansiering fra såkalte optimaliseringspotter, dekkes også dette av bevilgningsvedtaket.

Administrasjonen gis fullmakt til endelig å avslå søknader som er på rangert reserveliste og som ikke oppnår finansiering etter behandling av duplikater og fordeling av optimaliseringsmidler.

Sak PSVELKUSAM 25/21 Fase 1 for revisjon av porteføljeplanen: Orientering om prosess og faglig internseminar

Porteføljeplanen som ble vedtatt 11. juni 2020 skal revideres, og arbeidet skal slutføres i juni 2022. Porteføljestyret bestemte på møtet 3/2021 å gjennomføre en fase 1 – etablering av et kunnskapsgrunnlag med tre deler: Viktige bakgrunnsdokumenter gjennomgås, det tilrettelegges for dialog med og innspill fra eksterne og det holdes miniseminarer i og for styret – før det lages et revidert utkast til porteføljeplan. Ingvild, Anniken og Einar holdt korte innlegg med utgangspunkt i sine kompetanseområder, og om hvilke samfunnsutfordringer vi står overfor på VELKUSAM-området framover – og om hva som er kunnskapsbehovene som følge av dem, med tanke på porteføljeplanen.

Momenter fra innleggene og diskusjonene:

- Norge mot 2025: Bekymring for yngre arbeidstakere, og utenforskap for unge. Det er uheldige trender, geografiske fordelinger og økende andel med helsemessige diagnose. Dette starter i utdanningsforløpet og fortsetter i arbeidslivet – og har sosioøkonomiske årsaker.
- Behov for mer systematisk kunnskap om NAV og ordningene. Kunnskapssystemet og arbeidslivet er behandlet separat.
- Inkludering av hva og av hvem? Er det blindsoner i porteføljen? Innvandring, etniske minoriteter og migrasjon er gjennomgående for mange av prosjektene. Sosio-kulturelle dimensjoner i mange av disse prosjektene. Det er lite om inkludering av folk med helseplager og om funksjonshemmede. Få prosjekter om de store helseutfordringene/diagnosegruppene, jf. utstøtning og ikke-inkludering i bl.a. arbeidsliv.
- Utfordringsdrevet forskning, med komplekse utfordringer henger ikke alltid logisk sammen med inndeling i budsjettformål. Sektorgrensene i departementene styrer for mye av budsjettformål. Sektorgrenser, budsjettformål og utlysninger: Mister vi grepet på samfunnsutfordringene?
- Globalisering – gir pandemien andre konsekvenser, mer proteksjonisme og lignende. Marginalisering og utenforskap – eller?
- Hva er det som virker? Evaluering av reformer
- Etablere fakta: har ulikhet økt? Hvem opplever marginalisering og manglende inkludering?

- Hvordan få oppmerksomhet mot samfunnsutfordringer? Må løfte noen større samfunnsutfordringer og utvikle disse videre. Temaområder kan bli selvforsterkende, og dermed glipper noen andre sentrale temaer.
- Søknader som blir oversett av Forskningsrådets vurderingssystem. Balanse mellom kvalitet og impact.

Vedtak: Saken tas til orientering. Porteføljestyrets innspill og kommentarer tas med i det videre arbeidet.

Sak PSVELKUSAM 26/21 Investeringsplan Velferd, kultur og samfunn

Investeringsplanen beskriver hvordan porteføljeplanen skal operasjonaliseres gjennom utlysninger og andre tiltak. Planen er treårig, med en årlig rullering på basis av bl.a. analyser av porteføljen. Gjeldende plan omfatter årene 2021-2023. Porteføljestyret diskuterte investeringsprioriteringer fremover.

Momenter fra diskusjonen:

- behov for å ha noe mer spissede utlysninger bl.a. på viktige områder som i mindre grad er dekket i porteføljen.
- behovet for rettsvitenskap – heller spisse det mot et temaområde der det vil være en fordel å ha et rettsperspektiv enn å lyse ut bredt.
- resultatet av åpne utlysninger får noen slagsider, noen temaer blir bedre dekket enn andre.
- bærekraft i kultursektoren – viktig å studere også denne delen av arbeidslivet.

Nordforsk har forespurt Forskningsrådet om å deltakelse i et nytt nordisk-baltisk forskningsprogram om fremtidens arbeidsliv. Det svenske forskningsrådet for helse, arbeidsliv og velferd, Forte, er initiativtaker. Porteføljestyret stilte seg positiv til å gå inn i dette samarbeidet, men vil beslutte endelig og mer konkret på møtet i september.

Vedtak: Porteføljestyrets merknader til investeringsplan tas med i det videre arbeidet. Administrasjonen lager et utkast til Investeringsplan for Velferd, kultur og samfunn 2022-2024, som vedtas på styremøte 3/2021.

Sak PSVELKUSAM 27/21 Innspill til revisjon av Langtidsplan for forskning og utdanning

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP) er regjeringens viktigste veikart og redskap for prioritering og videreutvikling av systemet for forskning og høyere utdanning. Planen har et tiårig perspektiv og revideres hvert fjerde år. Forslag til revidert plan vil legges fram for Stortinget i oktober 2022 sammen med forslag til statsbudsjett for 2023. Forskningsrådets styre diskuterte et helhetlig forslag til innspill på sitt møte 10. juni, og det var samme forslag som porteføljestyret fikk seg foreslått.

Saken ble fremmet for å gi porteføljestyret anledning til å diskutere forslag til innspill. Kommentarer og synspunkter fra porteføljestyret vil tas med i arbeid med utforming av den endelige teksten.

Porteføljestyret ble spesielt invitert til å gi innspill på om:

- Beskrivelsen av utfordringsbildet har fanget opp de sentrale utfordringene og at disse er beskrevet på en dekkende måte.
- Innspillet signaliserer et tilstrekkelig høyt ambisjonsnivå og om anbefalingene er i tråd med ambisjonene i Forskningsrådets strategi.
- De spesifikke anbefalingene reflekterer endringsbehovene og gir gode anvisninger for hvordan endring kan oppnås. Porteføljestyret bes om å være spesielt oppmerksomme på de områdene som det har særskilt kompetanse på.

Momenter fra diskusjonene.

- Flere understreket at dette er et godt innspill, og at det har tatt inn mange av kommentarene fra porteføljestyret i desembermøtet.
- LTP behøver ikke løfte spesifikke fag, da man trenger en bred samfunnsforskning, for å fange kompleksiteten i samfunnsutfordringene.
- Mer balansert om teknologiens rolle i samfunnsutviklingen. Om forskningssystemet - må også gi omtale av forskning, kun utdanning og næringsliv.
- Hvordan kan de store megatrendene bidra til å løse utfordringene. Det er litt vanskelig å følge struktur og logikk, og arbeid, velferd og kultur blir litt passive størrelser. Arbeid og velferd – hvordan påvirker de endringene som skjer arbeidsliv og velferdsordninger.
- Arbeidslivet er først og fremst skrevet som næringslivet.

Vedtak: Porteføljestyrets innspill og kommentarer til utkastet til Forskningsrådets innspill tas med i den videre bearbeidingen av innspillet.

Sak PSVELKUSAM 28/21 Møter fremover

Vedtak: Porteføljestyret har besluttet følgende møtedatoer i 2021:

- Seminar med eksterne ressurspersoner 1. september 0900-1100 (fysisk/digitalt)
- Styremøte 3/21: 13. september 2021
- Styremøte 4/21: 9. november 2021
- I tillegg avtales et kort digitalt møte ang. behandling av søknader om midler til forskerskoler.

Sak PSVELKUSAM 29/21 Eventuelt

Vidar Sørhus orienterte om budsjettformålet HELSEVEL som budsjettmessig har vært delt på to porteføljestyre. Det er foreslått for Styret at budsjettansvaret samles under porteføljestyret HELSE.

Vedtak: Tas til orientering.

Sak PSVELKUSAM 30/21 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: Protokollen ble vedtatt.